

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

GRADE 11

PUDUNGWANA 2010

SESOTHO PUO YA LAPENG – PAMPIRI YA BORARO

MATSHWAO: 100

NAKO: 2 ½ dihora

Pampiri ena e na le maqephe a 6.

DITAELO HO BAHLAHLOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe DIKAROLO TSE THARO e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(50)
KAROLO YA B:	Ditema tse telele tsa kgokahano	(30)
KAROLO YA C:	Ditema tse kgutshwane tsa kgokahano	(20)

2. Bala ditaelo TSOHLE ka hloko.
3. Araba potso e le NNGWE karolong ka nngwe.
4. Qala karolo e nngwe le e nngwe leqepheng le letjha, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Karolong ya A: Etsa moralo wa ho ngola (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano, dayakeramo, tjhate e bontshang tatellano ya mehopolo kapa ho etsa feela tatellano ya dintlhakgolo tseo a tlang ho bua ka tsona). O lokela hore o lekole botjha mosebetsi wa hao ka ho o bala hape, o hlaole diphoso le ho nehelana ka sehlahiswa se phethahetseng se se nang diphoso. Ha o hlaola diphoso o sebedise potloloto/pensele. Moralo o totobatswe hore ke moralo.
6. Sebedisa metsotso e 80 o araba KAROLO YA A, metsotso e 40 KAROLONG YA B le metsotso e 30 o araba KAROLO YA C.
7. Nomora dikarabo tsa hao jwalo fela ka ha di nomorilwe pampiring ya dipotso.
- ELA HLOKO: Ngola sehloho sa moqoqo oo o o kgethileng. Moo o sa fuwang sehloho, iqapele sa hao.
8. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.
9. Tsepamisa maikutlo haholo mopeletong le popong ya dipolelo tse nepahetseng.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehloho se le seng mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 400 ho isa ho a 450. Hopola ho etsa moralo jwalo ka ha ho boletswe le ho boela o bala moqoqo hape ho lokisa diphoso.

- 1.1 Kamehla ha re mametse ditaba, re utlwa ka masea a lahletsweng meqomong ya matlakala le diporong tsa diterene. Na bomme ba lahlehetswe ke moelelo wa maele a reng: **Mma ngwana o tshwara thipa ka bohalleng?** A re ke re utlwe a hao maikutlo ka taba ena.

[50]

1.2

E qotsitswe lesedinyaneng la 'Daily Sun' la la 23 Pherekong

Re bone ka moo batho ba bangata ba hlahelletseng ka mahetla ba sa kang ba dumella bokowa ba bona ho ba thibela ho finyella ditoro le ditabatabelo tsa bona ka teng. **Ke nako ya hore re tlohele botswa, re eme ka maoto re iketsetse.**

- 1.3 Ntatao-moholo o kile a o phetela pale e fupereng thuto e molemo haholo bophelong ba hao. Re phetele pale ena, o sa lebala ho hlakisa thuto eo e e fupereng mmoho le sehloho sa yona.

[50]

- 1.4 Ho utlwisa bohloko ho bona hore **manyalo a kajeno a fella makgotleng a dinyewe**. Ba bang ba re: Moqabanyi ke tjhelete, ba bang ba re ke dipelo tsa batho tse se nang moedi wa kgotsofalo, athe ba bang ba nahana hore banana ba kajeno ha ba sa botsa telejane hore ba e pote ka kae. Ngola moqoqo o totobatsang nnete e ka hodimo. [50]

- 1.5 Hangata re ye re utlwe batho ba re: “Nako e jele motinyane”, kapa “Nako e mpehile merebele”. Athe ha ditshiu di se di ile teng, o tla utlwa motho a re: “Ke llela ditshiu tsa botjha ba ka. Ka mantswe a mang, nako ke e nngwe ya dimpho tsa bohlokwahadi tseo re di filweng ke Ramasedi. Le Bebeleng ho boletswe hore ntho e nngwe le e nngwe e na le nako ya yona. **Bothata ba batho ke tshebediso e ntle ya nako eo ba nang le yona.** [50]

1.6

Hlahlobisisa setshwantsho se ka hodimo, mme moqoqong wa hao o re fe tlhahiso-leseding e hlokomediswang ke setshwantsho sena. Neha moqoqo wa hao sehloho se tshwanelehang. [50]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: [50]

KAROLO YA B**POTSO YA 2**

- 2.1 Moahisane wa hao, Nkgono Eunice Sithole, o bolela hore basebeletsi ba setjhaba ba hanne ha a etsa kopo ya tjhelete ya dikgutsana bakeng sa ditloholo tsa hae tse seng di setse le yena kamora ho hlokahallwa ke batswadi. Ngola **lengolo** le yang ho Mookamedi wa tsa Ditshebeletso tsa setjhaba mabapi le taba ena.

[30]**KAPA**

2.2

Sekolo sa heno se hlokometse hore toropo ya heno ha e a hlweka hohang mme le tswile letsholo ho ya e hlwekisa. Jwalo ka moetelli-pele wa letsholo lena, o lebelletswe ho fana ka **tlaleho/raporoto** e hlakisang ka botlalo maemo ao le fumaneng toropo ena e le ho ona, le mehato eo le e nkileng ho netefatsa hore e dula e dula e hlwekile.

[30]**KAPA**

- 2.3 O ne o mametse kgatiso ya nyewe ya Molemo moo a qoswang ka ho amohela tjhelete e neng e reretswe Ntlatfatsa le Ntshetso-pele ya setjhaba (RDP) empa a sa phethahatsa mosebetsi. Re ngolle **puisano** ena e pakeng tsa hae le Magiseterata lekgotleng la dinyewe.

[30]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B:****[30]**

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le **nngwe** ya bolele ba mantswe a 100 ho isa ho a 120.

- 3.1 Wena le motswalle wa hao, le pasitse kgato ya leshome le metso e mmedi mme ka baka la kgaello ya ditjhelete, le hlokile ho ntshetsa dithuto tsa lona pele. Le rerile ho iqalla kgwebo ya lona ya ho lokisa moriri, sefahleho le manala. Rala **pampitshana e bapatsang** kgwebo ena ya lona.

[20]**KAPA**

- 3.2 Motseng wa heno moo o leng lekhansele teng, baahi ba tshwenyehile hampe ke theko ya motlakase e ntseng e nyoloha. O rerile ho ba fa malebela bakeng sa ho boloka motlakase metseng ya bona. Ngola **phousetara** e ba fang malebela ana (ka dintlha tse hlano) a ho boloka motlakase.

[20]**KAPA**

- 3.3 Haufinyane o tla qeta dilemo tse leshome le metso e tshelletseng, mme batswadi ba hao ba rerile ho o etsetsa moketjana wa boithabiso le metswalle ya hao. Rala **karete ya memo** eo ho yona o memang e mong wa metswalle ya hao.

[20]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:****[20]**